

HUOM! Tämä teksti on ns. final draft eli viimeinen käsikirjoitusversio, joka on käynyt läpi vertaisarvioinnin ja hyväksytyt. Viittaukset ainoastaan julkaistuun versioon teoksessa *Toisen soinnun etsijät. Turkulaisen populaarimusiikin villit vuodet 1970–2017*. Toim. Pertti Grönholm ja Kimi Kärki. Turun Historiallinen Arkisto 70, Turun Historiallinen Yhdistys 2017. ISBN 978-9527-0450-77. Sivut 366–371.

RUOHONJUURIMUSIIKKIA JA SINISIÄ TUNNELMIA

Pertti Grönholm ja Salla Ahvenjärvi

Turussa on vuosikymmenien kuluessa nähty ja kuultu countryn, hillbillyn ja bluesin sekä varhaisen rock & rollin eri tyylejä ja yhdistelmiä. Vaikka amerikkalaisen juurimusiikin voimakkaimmat aallot Suomessa koettiin Turussakin 1970-luvun lopulla ja 1980-luvun alkupuolella sekä 1990-luvulla, värittää kaupungin musiikkitarjontaa 2010-luvullakin joukko kantrin, rhythm & bluesiin ja bluesiin erikoistuneita tai niistä inspiroituneita yhtyeitä ja artisteja.

Suomalaista kiinnostusta amerikkalaiseen juurimusiikkiin ei voi käsitellä mainitsematta turkulaista Tommie Mansfieldia (Pekka Nurmi, 1940–1981) ja hänen vaikutustaan kantrin, rytmibluesin ja varhaisen rock & rollin lipunkantajana. Mansfield oli tunnetuimpia suomalaisia kitaristeja 1970-luvulle asti; hän rakensi jo vuonna 1955 ensimmäisen sähkökitaransa lahjakseen saamasta mandoliinista. Hän tuli 1960-luvulla tunnetuksi paitsi taidoistaan kitaranikkarina, myös puhdasoppisen ankarasta soitostaan turkulaisissa rautalankabändeissä sekä iskelmä- ja tanssibändeissä, joiden keikoilla Mansfield saattoi tosin yllättäen heittää räväkän rock-soolon kesken kappaleen.

Elämässään paljolti omia polkujaan kulkenut Mansfield oli ystäväystynyt Jussi Raittisen kanssa jo 1960-luvun alussa ja Raittinen auttoi häntä myöhemmin tämän muusikonuralla. Raittisen välityksellä Mansfield sai korjattavakseen ja viritettäväkseen monien 1960- ja 1970-lukujen suomalaisten huippukitaristien työvälineitä. Mansfield nimesi vuonna 1969 Yleisradion *Bluesin maailmasta* -ohjelmalle antamassaan haastattelussa esikuvikseen muiden muassa Chuck Berryn, John Mayallin ja Chet Atkinsin, mutta suurimmaksi innoittajakseen hän mainitsi yleensä steel-kitaristi Lloyd Greenin. Nummenmäessä aktiivisina vuosinaan asuneen Mansfieldin harrastukseen yhdistyi laaja yhdysvaltalaisen ja etenkin suuren lännen kulttuurin ihailu. Usein hänet nähtiin sonnustautuneena cowboy-hattuun ja -saappaisiin polkemassa pyörällään pitkin Turun katuja.

Mansfield soitti 1960- ja 1970-lukujen taitteessa turkulaisessa Olli Pellikan ja Kari Purssilan perustamassa Uudenmaankatu 15 -yhtyeessä sekä Information-kokoonpanossa. Tuolloin Raittinen kokosi Mansfieldille myös oman yhtyeen, Tommie Mansfield Groupin, joka oli aktiivinen 1970-luvun alkuvuosina ja esiintyi myös ensimmäisellä Ruisrock-festivaalilla vuonna 1970. Yhtyeessä soittivat Jussi Raittinen (basso, laulu), Antero

Jakoila (kitara), Hillel Tokazier (piano) ja Pertti Kilpeläinen (rummut) ja sen voidaan sanoa herättäneen henkiin amerikkalaisen juurimusiikin laajemman harrastuksen Suomessa 1970-luvulla.

Myöhemmin Mansfieldin keikkayhtyeenä toimi Raittisen Jussi and the Boys-kokoonpano, osin samalla miehityksellä. Mansfield esiintyi myöhemminkin 1970-luvulla sekä eri muusikoista kootun taustaryhmän kanssa että sooloartistina. Ohjelmistoon kuului pääasiassa vanhan rock & rollin ja juurimusiikin standardeja, joskus hyvinkin omaperäisinä tulkintoina. Mansfieldin työtilanne heikkeni olennaisesti soittomahdollisuuksien vähentyessä 1970-luvun jälkipuolella. Vuosikymmenen lopun rockabilly-muodista ja -musiikista Mansfieldillä ei ollut juuri hyvää sanottavaa. Hän piti esimerkiksi Teddy & The Tigersiä ”metsässä harhailevana plagiointina”. Tommie Mansfieldin esityksiä oman yhtyeensä sekä Jussi Raittisen ja Rauli Badding Somerjoen kanssa on julkaistu enimmäkseen vasta hänen kuolemansa jälkeen, etenkin 2000- ja 2010-luvuilla.

Kantriharrastus virisi 1980-luvulla

Country eli suomalaisittain kantria Turussa ovat esittäneet esimerkiksi J.J. & Lännenmiehet sekä yhtyeen solisti Jarmo Kinos omaa nimeään kantaneella yhtyeellään Kinos.

J.J. & Lännenmiehet perustettiin vuosina 1982–1983, ja siinä soittivat Jarmo Kinos (laulu, kitara), Matti Rantala (basso, laulu), Juha Varjus (kitara, laulu), Jouni Salovaara (kitara, laulu) ja Jyrki Koskinen (rummut, laulu). Myöhemmin Lännenmiehiksi nimensä lyhentänyt yhtye esitti enimmäkseen käännösbiisejä ja lisäksi jonkin verran oma kappaleitaan. Kappaleet yhtye lauloi aina suomeksi. Vaikutteita Lännenmiehet ja Kinos saivat enimmäkseen 1970-luvun yhdysvaltalaisesta outlaw countrysta, minkä myötä molempien yhtyeiden kantri sai myös rock-vivahteita. Lännenmiesten aktiiviaikaa oli 1980-luku, ja he lukeutuvat kantrigenren Suomessa aloittaneiden joukkoon.

Vuonna 1985 Lännenmiehet esiintyivät Karjaan Country Cavalcade -festivaalilla. Keikan jälkeen yhtyettä lähestyi Freud, Marx, Engels ja Jung -yhtyeen Pekka Myllykoski. Nuori kantrimuusikko oli kokenut hienoisen järkytyksen huomattessaan, ettei hänen oma bändinsä ollutkaan ensimmäinen Suomessa, joka oli oivaltanut ryhtyä soittamaan outlaw-hittejä suomeksi.

J.J. & Lännenmiesten ensimmäinen LP julkaistiin vuonna 1987 kuulijansa haastavalla nimellä *Ootko valmis kantriin?* Levyn nimikappaletta yhtye piti taisteluhuutonaan; kantria kun ei Suomessa kovin helpolla sulatettu. Yhtyeen toiminta alkoi hyytyä 1990-luvulla, mutta bändiä ei koskaan lopetettu. 1990-luvun laman myötä alkoivat myös bändien toiminnan edellytykset kaventua; keikkajärjestäjät eivät useinkaan tarjonneet kunnon palkkioita, toisinaan eivät edes ateriala eivätkä kaljaa, jotka bändeille oli aiemmin itsestään selvytenä tarjottu.

Lännenmiesten johtohahmon Jarmo Kinoksen yhtye Kinos perustettiin vuonna 1992 ja se teki ensiesiintymisensä Karjaan kantrifestivaalilla vuonna 1993. Lännenmiesten kitaristi Jouni Salovaara ja basisti Mikko Rantala olivat mukana Kinoksessa. Vuosituhannen vaihtuessa bändi vaipui jonkinmoiseen hiljaiseloon. Tähän on kuitenkin tullut muutos vuosina 2015–2017, jolloin toiminta on elpynyt ja Kinos on tehnyt myös uusia kappaleita.

Bluesia klubeilla ja toreilla

Blues eri muodoissaan on kuulunut pitkään turkulaiseen juurimusiikin harrastukseen. Blues-pohjainen musiikki on elänyt pienimuotoisesti, muutamien satojen harrastajien varassa ja sopeutunut Turun arkeen niin kaupungin klubeissa ja pubeissa kuin festivaaleillakin. Tyyllilajit ovat vaihdelleet big band jazzia lähestyvistä jump bluesista sekä perinteiseen että rokaavampaan rytmibluesiin.

Blues kehittyi Yhdysvalloissa, Mississippi-joen suistoalueella 1800- ja 1900-lukujen taitteessa puuvillapeltojen afroamerikkalaisen työväestön keskuudessa. Blues perustui fuusioon, jossa yhdistyivät työlaulut, gospel-musiikki sekä eurooppalaisperäisten balladien kerronnallisuus. Bluesia pidetään keskeisenä amerikkalaisena juurimusiikkina siksi, että se vaikutti paljon jazzin syntyyn, ja koska yhdistyessään valkoiseen country & westerniin se synnytti bluegrass-musiikin. Myöhemmin bluesin pohjalle syntyivät myös rhythm & blues ja rock & roll.

Monien nykyään tunnettujen blues-yhtyeiden synty Suomessa ajoittuu juurimusiikin uuteen tulemiseen 1980-luvulla. Sama ilmiö koettiin muutamissa muissakin musiikkityyleissä, kuten jazzissa, rock & rollissa ja rockabillyssä. Näin oli myös Turussa. Tämän teemakokonaisuuden pääartikkelissa esitelty, vuonna 1985 perustettu Nite Time Jumpers on eittämättä ollut juurimusiikkibuumien menestyksekkäin ja tunnetuin turkulaisyhtye.

Pitkäikäisimpiä ja ahkerimmin keikkailleita turkulaisia blues-kokoonpanoja on ollut vuonna 1984 perustettu Doctor's Special -yhtye, jonka kokosivat lääkärioveljekset Eero Gullichsen (laulu, huuliharppu) ja Risto Gullichsen (kitara). Erityisesti rouhevasta Chigago-bluesistaan tunnetun yhtyeen 7-tuumaisen ensisinglen 'Travellin' Woman' / 'Ramblin' Man' julkaisi turkulainen ComeBack Records vuonna 1987. Sen lisäksi yhtyeeltä on ilmestynyt LP *Get the Doctor* (1990) ja CD-EP *Kinda Blues* (1996) ja CD-albumi *Some Day* (2002). Edelleen keikkailevan yhtyeen aikaisemmissa kokoonpanoissa Gullichsenin veljesten lisäksi ovat soittaneet Poka Jyrkäs (basso), Karl-Johan Bergman (rummut) ja Jari Voutilainen (rummut). 2000-luvulla kokoonpanon rytmiryhmänä ovat toimineet Esa Salminen (basso) ja Kimmo Kuusisto (rummut).

Myös toinen turkulainen bluesbändi, Detroitista syntyjään olevan, mutta kaarinalaistuneen Roland Wilsonin luotsaama Hard Road levytti ainoaksi jääneen albuminsa ComeBack Recordsille vuonna 1987. *Hard Road* -LP:llä yhtyeen kokoonpanoon kuuluivat Roland Wilson (laulu, rytmikitara, huuliharppu), Tapsa Toivonen

(soolokitara), Kari Salli (basso) ja Chrisse Karjalainen (rummut). Wilson ja Karjalainen jatkoivat vuonna 1989 perustetussa Detroit-yhtyeessä, joka oli sinnikkäimpiä bluesin ja rytmibluesin lipunkantajia Turussa. Detroit julkaisi vuosina 1995–2016 neljä albumia: *Detroit* (1995), *IV* (2011), *Back to the Motor City* (2013) *The Way You Do* (2016) sekä kokoelma-albumin *Heritage 1989–2009* (2009). Vuosikymmenten varrella yhtyeen eri keikka- ja levytyskokoontanihin on kuulunut pitkälti toistakymmentä muusikkoa. Viimeisinä vuosinaan yhtye tunnettiin nimellä Detroit Rhythm & Blues Band ja siinä soittivat Wilsonin ja Karjalaisen lisäksi Teijo Saarinen (basso) ja Jukka 'Judo' Jalava (laulu, koskettimet). Chrisse Karjalaisen mukaan 1990-luku oli Detroitin keikkailun kannalta vilkkainta aikaa. Tuolloin yhtyeen esiintymiset tekivät yleisöennätyksiä Downtownissa ja Bar 57:ssä. Detroit esiintyi usein myös kotimaisilla blues- ja rockfestivaaleilla, kuten Rauma Bluesissa, Puistobluesissa ja Ruisrockissa.

Turussa on syntynyt myös 2000- ja 2010-luvuilla bluesbändejä, jotka ovat löytäneet yleisönsä pubeissa ja klubeissa sekä vuodesta 2015 lähtien toimineen Turun rytmiklubin järjestämässä sunnuntaimatineoissa Panimoravintola Koulussa. Turkulaisista 2000-luvun yhtyeistä tunnetuimpia on West Coast Blues, johon kuuluvat Judo Jalava (laulu, koskettimet), Antti Karineva (kitara, dobro, laulu), Esa Salminen (basso) ja Olli Mäkelä (rummut). Yhtye on julkaissut vuosina 2006–2015 kolme albumia ja yhden CD-singlen. Roland Wilson soittaa nykyisin Swampdog-yhtyeessä, johon kuuluvat myös Teijo Saarinen (basso, laulu) ja Kimmo Lilja (rummut). Muita turkulaisia bluesia, rytmibluesia ja bluesrockia soittaneita yhtyeitä ovat vuosien varrella olleet muun muassa Atomic Boogie Band, Divin' Duck Blues Band, Gangster of Love, Kari Hongisto Band, Joensuu–Riihimäki, Sky Wings ja Shoebox Revue.

Vaikka Turulla ei ole ollut vuonna 1986 perustetun Rauma Bluesin vertaista vuosittaista tapahtumaa, on Turussa silloin tällöin järjestetty isompiakin tilaisuuksia, kuten Turku Blues vuonna 2009. Turun tapahtumista on 2010-luvulla ollut merkittävin Puutori Blues, joka on järjestetty vuodesta 2013 lähtien. Se on koonnut lavalleen niin bluesin soittajia kuin juurevia rock-yhtyeitäkin Turusta, lähiseudulta ja ympäri Suomea.

Uutta bluegrassia Portsasta

Amerikkalaista bluegrassia Turussa edustaa 2010-luvun jälkipuolella Port Arthur Bluegrass Band. Sen perustajat ovat Timo Luostarinen ja Harry Vuorinen. Luostarinen oli kertomansa mukaan elätellyt ajatusta bluegrass-yhtyeestä jo pidemmän aikaa, ja tietäen Vuorisen banjonsoittotaidot, hän ehdotti 2000-luvun puolivälissä yhtyeen perustamista. Luostarisen mukaan miehet tapailivat kitarasäestyksellään ensin laulustemmoja ja mieluisaa tyyliä. Pian banjo ja kitara saivat seurakseen myös mandoliinin ja kontrabasson. Täysin akustisesti soittavan ja neliäänisesti laulavan yhtyeen nykyiseen kokoonpanoon kuuluvat Harry

Vuorinen (banjo, lead-laulu), Timo Luostarinen (kitara, laulu), Pasi Enges, (mandoliini, laulu) ja Antto Ilvonen (basso, laulu).

Perinteiseen blugrass-soundiin luottava yhtye pitää esikuvinaan mm. legendaarisia yhdysvaltalaisia bluegrass-artisteja, kuten Bill Monroeta ja The Stanley Brothers -yhtyettä. ”Bluegrassin ilosanomaa Suomen Turusta”, kuten yhtyeen enemmän tai vähemmän virallinen mainoslause kuuluu, levittävä Port Arthur Bluegrass Band edustaa musiikinlajia kotikaupungissaan ylhäisessä yksinäisyydessään.

Bluegrass-musiikki on syntynyt Amerikkaan muuttaneiden eurooppalaisten siirtolaisten kelttiläisen musiikkiperinteen kohdatessa Amerikan mustien blues- ja gospel- perinteen. Bluegrassissa voi yhä kuulla, kuinka vanhan mantereen moninaisen kansanmusiikin perintö, joka hillbillynäkin Amerikassa tunnetaan, soi sen yhdistyessä bluesin sointeihin ja skaaloihin. Bluegrassin suosio oli suurimmillaan 1940-luvulla juuri ennen rock-musiikin syntyä ja se onkin tunnustettu yhdeksi rockin alkujuureksi.

Aiemmin Port Arthur Bluegrass Band -bändin jäsenistä Timo Luostarinen on soittanut muun muassa bluesbillyä The Jokers -yhtyeen riveissä sekä rhythm & blues -yhtye Nite Time Jumpersissa. Harry Vuorinen on aiemmin soittanut country- ja rockabilly -yhtye Hillbilly Combossa, irlantilaista musiikkia soittavassa liriCombossa ja kantriinkin kallistuneessa iskelmäyhtyeessä Vilperin Perikunta. Antto Ilvonen puolestaan soittaa myös countryfolk -orkesterissa Waiting For A Train. Pasi Enges on soittanut banjoa myös yhdysvaltaisen, Suomeen 1960-luvulla muuttaneen jazzmuusikko Tom Kuchkan (1938–2000) levyllä. Kuchka löysi bluegrassin vasta Suomessa asuessaan.

Country Club-illat

Vuodesta 2014 alkaen juurimusiikki ja alan aktiiviset toimijat ovat kohottaneet päätään Country Club - iltojen merkeissä Satamakapakka Hunsvotissa. Country Clubia on järjestetty noin kahden kuukauden välein, ja klubien juuri-ilottelu on huipentunut kolmena vuonna loppukesän Country Club -festivaaliin Ravintola Rantakertussa. Esiintyjät ovat olleet osin ulkopaikkakuntalaisia, mutta illoissa on ollut runsaasti myös paikallisväriä. Viime vuosina tapahtumissa on esiintynyt mm. seuraavia turkulaisbändejä: Grasshammer Deluxe, Port Arthur Bluegrass Band, Severi Peura & Selvänäkijät, Slomen Trickery, Whale and the Village, Marty the Random Guy, Sattalite, Kalle Konnuslahti & Tremolo, Myllykangas, West Coast Blues ja Willie and the Good Souls.

Amerikkalaiseen juurimusiikkiin kohdistuva innostus on koskettanut toistaiseksi vielä suppeita turkulaispiirejä, vaikka taitavia soittajia on aina silloin tällöin ilmaantunutkin. Juurimusiikkia Turussa voi kuvata pienen, mutta innokkaan joukon rakkaaksi harrastukseksi.

Lähdeluettelo

Alkuperäisaineisto

Haastattelut

Rämö, Jani. Helmikuu 2017. Sähköpostihaastattelu. Aineisto tekijän (Ahvenjärvi) hallussa.

Karjalainen, Christer. 22.9. 2017. Sähköpostihaastattelu. Aineisto tekijän (Grönholm) hallussa.

Kinos, Jarmo. 2.4. 2017. Puhelinhaastattelu. Aineisto tekijän (Ahvenjärvi) hallussa.

Luostarinen, Timo. Tammi-helmikuu 2017. Sähköpostihaastattelu. Aineisto tekijän (Ahvenjärvi) hallussa.

Artikkelit

Kankare, Jorma: *Tommie Mansfield – Rock-musiikin suuri tuntematon*. Raunistula-projektin verkkoartikkeli. s.a.

[<http://web.archive.org/web/20111129221904/http://www.hum.utu.fi/projects/historia/raunistula/kansanelama/aurala/tomi.htm>]. Haettu 20.9. 2017.

Komulainen, Matti: Nite Time Jumpers jamboreetunnelmissä. *Turun Sanomat* 16.12. 2004.

[<http://www.ts.fi/viihde/1074013694/Nite+Time+Jumpers+jamboreetunnelmissa>]. Haettu 8.8. 2017.

Lindfors, Jukka: Tommie Mansfield. *Ylen Elävä Arkisto*. 22.11. 2010. Päivitetty 2.11. 2016.

[<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2010/11/22/tommie-mansfield>]. Haettu 20.9. 2017.

Pulliainen, Esa: Tommie Mansfield. Vain muutaman steelin tähden. *Uusi laulu* 5/1978.

Verkkosivut

Bluespedia. Suomalainen blues- ja soul-musiikin tietokanta. [<http://www.bluesnews.fi/bluespedia/>]. Haettu 24.9. 2017.

Puutori Blues. [<http://puutoriblues.fi/>]. Haettu 20.9. 2017.

Suomen bluegrass-musiikin yhdistys.

[<http://www.bluegrass.fi/www/index.php?id=33>]. Haettu 8.8. 2017.

Turun Rytmiklubi. [<http://www.turunrytmiklubi.fi/>]. Haettu 20.9. 2017